

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

In Causa Religionis Miscellaneorum Libri Tres In Diuersos Tractatus antea non æditos, ac diuersis temporibus, locisq[ue] scriptos digesti

Cochlaeus, Johannes

Ingolstadii, 1545

VD16 C 4328

X. Excusatio Catholicorum, Expectantium futuri Concilij Generalis
determinationem, per Io. Cochlaeum, scripta Ratisponae. Anno. 1541. Die.
18. Iunij.

urn:nbn:de:hbz:466:1-29563

MISCELLANEO

RVM LIBRI TERTII

Tractatus Decimus.

EXCVSATIO CATHOLICORVM EX
pectatium futuri Concilij Determinationem Per Ioan.
Cochlæum, Ratisponæ 18. Iunij

1541.

Nuicissime Imperator, Auguste Sacra-
tissime ac Rex Catholice, Princeps ac do-
mine omnium Clementissime, Cū sacratiss.
Maiest. tua non leui cum dispendio sum-
ptum & regnorum atq; prouinciarum sua-
rum periculo atq; incommodo huc uenerit,
& nō breui tempore expectet Principū, ac statuū sacri Ro.
Imperij conuentū, ut sua & sapientia & autoritate cōcordes
reddat nos Germanos, in fide & religione supra XX. iam
annos maxima cum animarum iactura dissidentes, Nōnul-
li interim Protestantium Concionatores non uerent nos pu-
blice traducere, atq; etiam damnare, & abyssō Inferni adiu-
dicare, propterea, quod nolumus in eorum sententiam con-
cedere, antequam eorum doctrina publice in Generali ap-
probetur Concilio, Nouo itaq; agnomine probri gratia
uocant nos Expectantes, qui salutem nostram cōstituamus
super traditiones humanas, Proinde comparant nos Iudeis
qui uane suum expectant Messiam. Operę precium igitur
fuerit, nos ab hoc probro excusare ac uindicare & expecta-
tionis nostrę causas referre, ut repellamus & confutemus

Aaa 2 gra

grauissimam & iniquissimam eorum calumniam, quā nos publice diffamant, dicentes, nos scire, quod eorum doctrina ueritas sit & uerum Euangeliū, idq; nos agnoscere ac fateri, nihilominus tamen ueritatem & Euangelium persequamur. Quod autem nos non ex malicia, odio aut inuidia, sed ex iusta & necessaria salutis nostræ cura & sincero timoræ conscientia dictamine, ueriq; Euangelij autoritate, recusemus eorum doctrinam approbare & acceptare, nisi prius examinetur & comprobetur à Generali Cōcilio, aut saltem à summo Pontifice & sede Apostolica, sacrae Maiestati tuæ & multis & iustis rationibus probare possumus. Quarum nonnullas breuiter cōmemorabimus, p̄ quas & Maiest. tuæ et optimis quibusq; uiris nos excusatos fore speramus.

Primum igit̄, Cū probe sciamus, Lutheri reprobata dogmata iam pridem ante annos XX. publice damnata esse, uelut falsa & hæretica, Vuormaciæ quidem in Conuentu Imperiali per Edictum publicum, atq; etiā per sententiam à Maiest. tuā propria manu scriptam, Romæ uero à Papa Leone X. in publico cōsistorio, per bullā autenticam per omnes Nationes Christiani nominis promulgatam. Atq; etiam Parisijs, Louanij, & Colonia per solennia decreta & exquisitas Determinationes probatissimorū doctorū facultatis Theologicae, Quin etiam seuerissimis interminationibus, Interdictis & sententijs Christianorum Regum & Principum per totam fere Europam, In Gallijs, Hispanijs, Angliā, Scotia Italia, Polonia, &c. Nō est igit̄ nobis p̄ cōsciētias nostras integrum aut securum, contra tot ac tantas damnationis sententias, Lutheri doctrinam, quam ipse cum suis adhærentibus pro Euangelio per errorem (ut arbitramur) habet, approbare, nisi aliter ab uniuersali Ecclesia per Generale Concilium decretū fuerit, Id quod nunq̄ fore putamus. Tenemur itaq; non

non solum propter iram, sed etiam propter conscientiam, superioribus nostris parere, ut ait Apostolus.

Secundo. Cum non ignoremus, Lutherum in doctrina sua persepe uariasse ac mutasse suam sententiam, pfecto non potuimus pro conscientiam, Ecclesie (quam Paulus uocat columnam et basim ueritatis) sententiam, a tot sanctis patribus traditam & approbatam, atque tot seculis uniuersaliter per totam Christi Ecclesiam ritu continuo & obseruatione perpetua confirmatam, temere derelinquere, & nouis Lutheri & quorundam inquietorum et nouas res querentium hominum, complicum eius, doctrinas et Ceremonias amplexari, Quia magis credendum est Apostolo, quam columnam & basim ueritatis uocat Ecclesiam quam Lutherus, qui usque adeo incostans & uarius est in doctrina sua, ut non solum Theologi & eruditi homines, sed etiam nonnulli laici antilogias eius deprehenderint, Quippe extat quedam contradictionum eius tabula, in qua Gasparus Querhaimer, Ciuis Hallensis in Saxonia, demonstraui ex diuersis Lutheri libris XXXVI. Contradictiones circa unicum articulum, qui est de Communionem Eucharistie, Non igitur super stabilem petram, sed super mobilem arenam aedificata est eius doctrina, Non possumus itaque salua conscientia fidem Ecclesie antiquam & firmam deserere, et pro ea Lutheri doctrinam temere, antequam a Generali Concilio discutatur, amplecti.

Tertio. Non latet nos, quanta fuerit haec hactenus discordantia & contrarietas inter Concionatores Protestantium, in plerisque articulis, maxime de Sacramento Eucharistie, Nam libri eorum contra se inuicem aediti id eos negare non sinunt, Non possumus igitur bona conscientia certam Ecclesie de huiusmodi controuersis fidem & sententiam dimittere, & incertis illorum opinionibus nouis aut male res

noūatis atque inter sese contrarijs adhæreere, nisi per spiritum sanctum in Generali Concilio aliud edocti ac iussi fuerimus.

Quarto. Videmus eos multos nunc asserere articulos, quos scimus iam olim ab Ecclesia contra antiquiores hæreses damnatos esse, Quales permulti leguntur circa errores Leonistarum, Vualdensium, Albigenſium, Dulcinistarum, Vuiclephitarum &c. Verbi gratia, Horas Canonicas & uarios canendi modos in Ecclesijs nihil prodesse, Item Sanctorum festa, Ieiunia, Ordines, Benedictiones falsis, aquæ, herbarum &c. Pro nihilo esse, Decreta patrum, Decretalesq; Ro. Pontificum, & sanctorum patrum expositiones nullius esse autoritatis &c. Quomodo igitur nunc tandem salua conscientia possimus talia in Lutheranis approbare, quæ tot iam sæculis ab uniuersali Ecclesia publice sunt reprobata et damnata? Scriptum est enim. Ne transgrediaris terminos antiquos quos posuerunt patres tui. Item. Ne dimittas legem matris tuæ.

Prouer. 22.
Ib. c. 1. & 6.

Quinto. Experti nuper sumus, Hagenoiæ & Vuormaciæ, quàm infida & lubrica sit eorum stipulatio atque promissio circa concordiam tractatus, Nam cum antea nobiscum Augustæ in multis Confessionis suæ articulis per septenorum colloquium concordassent, ausi sunt eam & negare & recusare concordiam, in publicis Imperij Conuentibus. Nos igitur ausi non sumus neque conscientijs nostris tutum est, à certis Ecclesiæ traditionibus recedere, atque incertos concordiam articulos ab eis recipere, quos postea forsitan iterum sint mutaturi. Prohibet enim nobis istud sacra scriptura, dicente Apostolo, ad Galatas. Siquis uobis aliud Euangelizauerit præter id quod accepistis, anathema sit. Item ad Ephesios, Jam non sumus paruuli fluctuantes, &

tes, & circumferamur omni uento doctrinæ in nequicia hominum, Scimus autem multis experimentis, quàm incertæ sint nouæ apud Lutheranos ordinationes, ab anno in annū uariabiles, & iam sæpe mutatae, adeo, ut nō uereant aliquando publice præcipere, illa & illa esse obseruanda, donec aliter aut melius ordinetur.

Sexto. Nihil illi certius pro Euangelij ueritate habent apud semetipsos quàm suam Confessionem & Apologiam, quas Cæs. Maiestati obtulerunt Augustæ. At probe constat nobis, in ijs quoque non semel ab eis uariatam esse, Nam autor ipse Apologiæ publice præfatus est. Apologiam in ea forma, qua Cæs. Maiestati oblata est, à se æditam non esse, Et Confessionis Originale Germanicum, quod Cæs. Maiestati oblatum est, non per omnia concordat cum latino exemplari, quod Paulo post euulgatum fuit, Præterea obtrulerunt nobis nuper Vuormaciæ in Colloquio nouum & Confessionis & Apologiæ exemplar, quod in plurimis locis aliter habet quàm habuerunt priora exemplaria, Qua igitur conscientia securitate possimus, eiusmodi Confessionem & Apologiam, toties uariatam, & paulo post iterum uariandam, pro uerbo Dei aut pro Euangelij ueritate acceptare & agnoscere? Cum scriptum sit, Verbum Domini manet in æternum. Item. Cælum & terra transibunt, uerba autem mea non transibunt.

Septimo, Quamuis uulgo dicant, se uelle permanere circa iam dictam Confessionem & Apologiam, Reipsa tamen compertum habemus, eos in practica suarum Ecclesiarum multa aliter docere ac facere quàm habet ac docet Confessio & Apologia, Verbi gratia, Iactitant sese in illis quod Missa non aboleatur in eorum Ecclesijs, sed obseruetur religiosissime consuetis Cæremonijs, nisi

nisi q̄ cantus aliquando Germanicus admisceatur propter
populum. At publica eorum practica longe aliter habet, A
deo, ut ante annos Quinq̄, nōnulli Cōcionatores Ciuitatū
Imperialium, cum de concordia inter ipsos & Vuittenber
genes Theologos tractaretur, grauiter contra quosdam eos
rum ritus sint conquesti, nempe q̄ uterentur adhuc altari
bus, uestibus sacris, eleuatione hostiæ consecratæ, lumina
bus &c. Quibus illi, ut satisfacerēt, dicebant, in Hassia eius
modi ritus non amplius obseruari, Quomodo igitur obser
uant Missam consuetis ritibus, qui potissimam Missæ par
tem (nempe sacrum Canonem) non solum omit
tunt, uerumetiam detestantur, ac damnant uelut impiū.
Non possumus igitur bona conscientia eorum Confessio
nem acceptare aut seruare, quam & ipsi non seruant in Ec
clesijs suis, scimus enim Lutherum ita exosam habere mis
sam, ut nomen ipsum dicat esse abominabile, quo prolato,
cruce signare se debeat homo, perinde atq̄ fit quando pro
fert nomen Satanæ, At nulla scriptura sic loquitur de missa,
ut ipse loquitur, Non est igitur Evangelica eius loquela.

Octauo, Experti per sepe sumus, quantos tumultus, ri
xas, seditiones, atq̄ etiam cruenta bella hoc nouum eorum
Euangelium pepererit. Cum palam scriberent ac prædica
rent aliqui, Vbi Euangelium sit, ibi tumultuari oporteat,
quā Christus non uenerit mittere pacem sed gladium, Ideo
uerum Euangelij signum sit, tumultuari, Nec ulla debeat
aut possit inter Christianos esse superioritas. Sed nos talia
dogmata, contra Christi & Pauli doctrinam sanam, pro E
uangelio habere per consciētiam nō possumus, quia mani
feste sunt seditiosa, fructus autem spiritus non sunt tumul
tus & seditiones, sed pax, gaudium, charitas &c. Gal. 5.

Nono. Inuenimus item plæraq̄ eorum dogmata, non
solum

solum falsa & antiquitus damnata, uerum etiam scandalosa, & contra bonos mores absurda, Qualia profecto non pauca euulgauerunt contra ius & honestatem Matrimonij, & quidem uarijs modis, adeo ut ne ipsis quidem Concionatoribus inter sese sup his conueniat. Aliqui enim ex eis adeo sunt mente corrupti ac moribus deprauati, ut sanctum ac uenerabile sacramentum Matrimonij (quod certe magnum est & Reipublicæ Christianæ tam ornamentum quam firmamentum, & Christi atq; Ecclesiæ mysterium) non pro sacramento, sed pro re omnino prophana & sæculari haberi uelint, ut nihilo sanctius aut uerius esse debeat inter Christianos quam inter Iudæos, Turcas aut Ethnicos matrimonium, Ne autem plus æquo proluxa fiat hæc nostra excusatio, si omnium illorum errores & facta turpia recenseremus, unius Lutheri propositiones quasdam erroneas, non solum factu scandalosas, sed etiam dictu foedas & absurdas commemorabimus, quas inter uere Christianos nemo approbare queat.

CONTRA SACRAMENTVM

Matrimonij.

Matrimonium pro sacramento habetur absq; omni scriptura, & factum est merum ludibrium. I. De Captiul. Baby.
Nusquam legitur, eum aliquid gratiæ dei accepturum, II.
quisquis uxorem duxerit.

Nec legitur uspiam, illud à Deo institutum esse ad significandum aliquid. III.

Nullæ subsunt rationes, ut sacramentum nouæ legis & solius Ecclesiæ possit dici matrimonium. Non minus enim uera sunt infidelium quam fidelium matrimonia. IV.

Insania est dicere, Ineuitabilem libidinem parentum sanctorum, dum generant, defectum esse, & non uere peccatorum, In assertio. art. 2.

Bbb tum

tum et culpam.

VI. Vociferor (inquit) & clamo, Causas matrimoniales non ad me, sed ad sæcularem potestatem referri debere, & sicut Christus ait, sinere mortuos sepeli re mortuos suos, Nemo enim negare potest, Matrimonium esse rem externam & sæcularem, sicut uestem, cibum, domum & aream, ac sæculari potestati subiectam.

De causis
matrimonia
libus.

DE CLANDESTINIS CON
iugijs.

- Ibidem.** **I.** CLandestini contractus matrimonij simpliciter reijci de
bent et pro matrimonio haberi non debent.
II. Sine scitu & uoluntate parentum non ualent, etiam si
mille adfuerint testes.
III. Neq; ualere debent, etiam si dati sint annuli, aut manus
iunctæ, aut iuramenta præstita.

DE IMPEDIMENTO CO N
sanguinitatis.

- Ibidem.** **I.** Q Vicunq; in Tertio aut Quarto consanguinitatis gra
du contrahunt, nullam sibi coram Deo de hoc cons
scientiam formare debent, Id enim, neq; scripturis neq; legis
bus prohibitum est.
II. Et si legibus prohibitum sit, in secundo gradu contrahes
re, nempe cum filia fratris aut sororis. Si tamen factum fue
rit, non debet matrimonium illud dissolui.
III. Pie & Christianæ inter sese contrahere possunt matrimo
nium duorum fratrum aut sororum filij & filia.
De statu cōs **IIII.** Item possum contrahere cum Noueræ meæ sorore, &
iugali. cum patris mei sorore ex altero parente.

Ibidem.

DE DIVORTIIS.

- Ibidem.** **I.** C Hristus propter Adulterium cōcedit diuortium, ergo
pars innocens potest cum alio contrahere.

Potest

Potest & adulter, si non interficiatur, in aliam abire ter^{II}.
 ram & ibi cum alia contrahere, si continere non potest, De
 his plura Brentius, Lutheri discipulus.

DE DIGAMIA.

NVllius gentis aut linguæ usu Digamus dicitur, qui plu^I.
 res successive uxores seu uiduam duxerit, sed natura De digamia
 uocabuli Digamus istantum dicitur, qui simul plures uxores Episcoporum
 res habuerit.

Logamachia igitur et prophana Papistarum Cenophania^{II}
 est, Digamum de prauato uocabulo dici, qui unius secun^{II}
 de aut uiduæ aut corruptæ maritus fuerit.

Nuncq̄ uero factum uel auditum est, Digamos apud Gen^{III}.
 tes criminosos ac non potius honoratos haberi.

Simul constat, Digamiam opus Dei esse à Paulo proba^{IIII}.
 tum, & in benedictione dei Gen. 1. comprehensum.

Si uero scandalum est, apud impios Papistas scandalum^V.
 est, quibus omnia uerba & opera Dei nihil nisi scandalum sunt.

Hæc & id genus multa pub. docet Luth. Ex quibus mul^V.
 ta in Repub. Christiana oriuntur absurditates & scandala,
 dum aliqui facto diuortio aliam ducunt uxorem priore adhuc
 uiuente, aliqui uero etiã sine diuortio super inducunt secun^V.
 dam uxorem, ex falsis & scandalosis dogmatibus & consi^V.
 lijs Lutheri et cõplicum eius, Quomodo igitur possemus bo^V.
 na conscientia approbare tam absurda, quæ non solum Cri^V.
 stianis sed etiam Romanis Ethnicis maxime displicuerunt
 semper. Tutius est igitur futuri Concilij sententiam expe^V.
 ctare quam temere approbare aut credere tam absurda.

Scripta Ratisponæ, Die 18. Junij 1541.

Bbb 2 MISCEL